

KAS EESTI MAKSUSÜSTEEM ON UMMIKUS?

VIKTOR TRASBERG

TARTU ÜLIKOOL
MAJANDUSTEADUSKOND

OMAVALITSUSFOORUM
TALLINN
NOVEMBER 2018

VASTUS – JAH!

EESTI MAKSUSÜSTEEMI HETKESEIS: ÜLDINE TAUST (1)

(MAKSU)TULUVAJADUSE SUURENEMINE

- DEMOGRAAFIA
- GEOPOLIITILINE OLUKORD
- AVALIKU SEKTORI EFEKTIIVSUS JA MOTIVEERITUS
- INFRASTRUKTUURI ARENDAMINE
- REGIONAALNE ARENG
- EUROTOETUSTE VÄHENEMINE
- MUUD

EESTI MAKSUSÜSTEEMI HETKESEIS (2)

- ME POLE ENAM RAHUL ÜHEGI MAKSUGA
- MAKSUSÜSTEEM ON TASAKAALUST VÄLJAS MAKSULIIKIDE LÕIKES
- MAKSUSÜSTEEM EI VASTA MAJANDUSTEOORIA JA TURUMAJANDUSE PÕHIMÕTETELE
 - NÄIT: ÕIGLUS JA MAKSUKOORMUSE JAOTUSE ASPEKTID
- MAKSUSÜSTEEM EI TÄIDA OMA FUNKTSIOONE
 - AVALIKU SEKTORI TULUVOOG; AUTOMAATNE TASAKAALUSTAMINE; EFEKTIIVNE RESSURSSIDE SUUNAMINE; TARBIMISE KUJUNDAMINE; ÜMBERJAOTUS JM

MAKSUSTRUKTUUR

TASAKAALUST VÄLJAS ERINEVATE MAKSUDE LÕIKES (DEFORMEERUNUD):

- LIIGA SUUR TARBIMISMAKSUDE KOORMUS
- SOTSIAALMAKSUKOORMUS AINULT TÖÖANDJA KANDA
- LIIGA VÄIKE TULU- NING KASUMIMAKSUKOORMUS
- SISULISELT PUUDUB KASUMIMAKS
- PUUDUB KINNISVARAMAKS

MAKSUDE OSAKAAL KOGUMAKSODES EUROOPA LIIDUS JA EESTIS

Tootemaksud (tarbimismaksud)

	2010	2016	2017
EL	27,9	27,8	:
Eesti	39,0	41,3	41,0

Tulu ja varamaksud

EL	31,6	32,6	:
Eesti	19,8	22,3	22,0

Tööandja sotsiaalmaks

EL	18,4	17,5	:
Eesti	35,6	31,7	32,3

EESTI MAKSUSÜSTEEMI REFORMI PEAMINE PROBLEEM

KINNIJÄÄMINE DOGMADESSE (MILLEL PUUDUB TEADUSLIK ALUS!)

- VANASÕNAMAANIA (MAKSUDEGA EI MÄNGITA; MAKSUSTA RIKAS OLEMIST, MITTE TEENIMIST; ME EI KARISTA MAKSUDEGA,)
- SOOVIMATUS DOGMAATILISI SEISUKOHTI MUUTA TEEB REFORMID SISULISELT VÕIMATUKS VÕI DEFORMEERIB MAKSUSÜSTEEMI VEELGI

FÜÜSILISE ISIKU TULUMAKS

- TÄNA PUUDUB TEOREETILINE ALUS JA EMPIIRILINE TÕENDUS PROPORTSIONAALSE TULUMAKSU EELISTEST
- EKSPERTIDE SEISUKOHT ON ÜHENE – TULUMAKS PEAB OLEMA PROGRESSEERUV!
SEDA SAAB TEKITADA ERINEVATE INSTRUMENTIDEGA (MAKSUMÄÄR, VABASTUSED JA MAHA-ARVAMISED, MAKSUTAGASTUSED JM)
EFEKTIIVSEIM JA LIHTSAIM VIIS ON ASTMELINE MAKSUMÄÄR!
- KUI EESTI ÜHISKOND EI AKTSEPTTEERI ASTMELIST TULUMAKSU, SIIS POLE ÜKSKI SISULINE MAKSUREFORM VÕIMALIK!

SOTSIAALMAKS

PEAMINE MAKSUPROBLEEM - LIIGA SUUR KOORMUS TÖÖANDJALE

- SOTSIAALMAKSUD PIDURDAVAD PALKADE TÕUSU JA KÕRGEMA LISAVÄÄRTUSEGA ETTEVÕTLUST
- ALANDAB EESTI KONKURENTSIVÕIMET
- SOOSIB ÜMBRIKUPALKU JA VARIMAJANDUST

KASUMIMAKS

- REINVESTEEERITUD KASUMI MAKSUVABASTUS – PUUDUB TEADUSLIK TÕESTUS SELLISE SÜSTEEMI EFEKTIIVSUSE KOHTA!

MAKSUSÜSTEEMI DEFORMATSIOON JA KÄITUMISE MOONUTUSED ON ILMSELGED:

- KASUMIMAKSU MITTELAEKUMINE
- KASUMI MAKSUVABA VÄLJAVEDU VÄLISRIIKIDESSE
- *OOÜÜTAMINE*
 - TULUDE NIHKUMINE INDIVIIDI TASANDILT ÄRIÜHINGU TASANDILE
 - MAKSUBAASI HAJUMINE (TULU- JA SOTSIAALMAKS)
- EESTI MUUTUMINE „PANAMAKS“
- MUUD MAKSUMANIPULATSIOONID

3.1.2 PANKADE KASUMI KOONDARUANNE (MILJON EUROT)

	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012
KASUM/KAHJUM ENNE TULUMAKSU (+/-)	251	-580	71	664	364
8. Tulumaksukulu (-)	0	0	0	-2	-13
Tegelik tulumaksumäär	0%	0%	0%	0%	4%
9. PUHASKASUM/KAHJUM (+/-)	251	-580	71	662	350

TARBIMISMAKSUD

- VÄGA VOLATIILSED MAJANDUSTSÜKLI RAAMES
- POLE VÕIMALIK TARBIMISMAKSUDEGA ASENDADA TULU- EGA SOTSIAALMAKSE
- TARBIMISMAKSUDE KÕRGE TASE SURVESTAB HINDU
- TARBIMISMAKSUD ON REGRESSIIVSED
- EI SAA IGNOREERIDA LÄHIRIIKIDE TARBIMISMAKSUDE TASET
 - ALKOHOLIAKTSIISIDE ROLL LÄTI ALKOHOLIRALLIS ÜLEHINNATUD

OMANDIMAKSUD

- EUROOPA MADALAIMAD MAKSUTULUD OMANDIMAKSUDEST
- PUUDUB KINNISVARAMAKS
- LIIGNE MAAMAKSU KOORMAMINE
- OMANDIMAKSUD EI ASEENDA TULU- EGA SOTSIAALMAKSE
- OMANDIMAKSUD KUI KOHALIKU OMAVALITSUSE TULU

KOKKUVÕTTEKS: MIS EI OLE VÕIMALIK?

- MAKSUKOORMUSE ÜLDINE VÄHENDAMINE
- TÖÖJÕUMAKSUDE VÄHENDAMINE
- SOTSIAALMAKSUDE ÄRAKAOTAMINE
- TARBIMISMAKSUDE TÕSTMINE
- TULUMAKSU- JA SOTSIAALMAKSUDE ASENDAMINE VARAMAKSUDEGA
- SOTSIAALMAKSU JÄTMINE AINULT TÖÖANDJA MAKSUKS
- PROPORTSIONAALNE TULUMAKS
- KASUMIMAKSU PUUDUMINE

MAKSUREFORM – MIS ON VÕIMALIK? (I)

SUUREMATE MAKSURÜHMADE ÜHEAEGNE MUUTMINE!

- SOTSIAALMAKSU JAGAMINE TÖÖANDJA JA TÖÖVÕTJA VAHEL
 - TASAKAALUSTAMINE LISAKS TULU- JA KASUMIMAKSU KAUDU
- MAKSUSÜSTEEMI PROGRESSEERUVUSE SUURENDAMINE ASTMELISE TULUMAKSU KAUDU
- TARBIMISMAKSUDE TASEME STABILISEERIMINE
- KASUMIMAKSU KEHTESTAMINE
- KINNISVARAMAKSU KEHTESTAMINE

KOHALIK OMAVALITSUS JA TULUMAKS

- ASTMELINE TULUMAKS TASANDAB REGIONAALSEID TULUERISUSI INDIVIIDIDE VAHEL
- ASTMELINE TULUMAKS SUURENDAB KOV-IDE VAHELIST TULUBAASI EBAÜHTLUST
- KAS PEAKS SUURENDAMA KOV OSAKAALU TULUMAKSUS?
- KAS KOV MÄÄRAB ISESEISVALT TULUMAKSUMÄÄRA?

	2013	2017
<u>..füüsilise isiku tulumaks</u>	1 030 568	1 344 421
....eraldis kohalikele omavalitsustele	723 710	983 496
	70,2%	73,2%